

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan kunnallista työmarkkinalaitosta koskevan lain säätämistä voimassa olevan kunnallista sopimusvaltuuskuntaa koskevan lain sijaan. Kunnallisen työmarkkinalaitoksen organisaatio järjestettäisiin niin, että siihen kuuluisivat kunnallisen työmarkkinalaitoksen valtuuskunta, hallitus ja toimisto. Valtuuskunnan asetaksi sisäasiainministeriö. Hallitus olisi uusi toimielin ja tulisi nykyisen toimiston johtokunnan sijaan. Ehdotuksen mukaan poistetaan epätarkoituksenmukainen organisatorinen kahtiajako sopimusasioiden ja suositusasioiden välillä. Kuntien

keskusjärjestöt kytketään nykyistä kiinteämmin mukaan kunnallisen sopimusvaltuuskunnan toimintaan sopimus- ja yleisissä työmarkkina-asioissa. Kunnallishallinto tulisi esiintymään mahdollisimman yhtenäisenä kaikissa työmarkkina-asioissa.

Esityksen mukaan kuntien keskusjärjestöjen asettaman kunnallisen sopimusvaltuuskunnan toimiston henkilökunta siirrettäisiin lailla kunnallisen työmarkkinalaitoksen palvelukseen.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä lokakuuta 1987.

YLEISPERUSTELUT

1. Yleistä

Ennen keskitetyn kunnallisen neuvottelujärjestelmän voimaantuloa vuonna 1970 sai kukin kunta tai kuntainliitto pääsääntöisesti itsenäisesti päättää viranhaltijoidensa ja työntekijöidensä palvelussuhteen ehdoista. Kunnalliset keskusjärjestöt tosin antoivat suosituksia noudatettavista virka- ja työsuhteen ehdoista. Lisäksi kaikkiaan 25 viranhaltijajärjestölle oli myönnetty lakiin perustuva rajoitettu neuvotteluoikeus päätösvallan säilyessä kuitenkin kunnilla ja kuntainliitoilla. Palvelussuhteen ehdot eri kunnissa ja kuntainliitoissa olivat kirjavat eikä tilannetta pidetty tyydyttävänä työnantaja- eikä viranhaltija- ja työntekijäpuolella.

Nykyinen kunnallista virka- ja työehtolainsäädäntöä sekä kunnallista sopimusvaltuuskuntaa koskeva säännöstö syntyi vuonna 1970 kunnallisten keskusjärjestöjen, viranhaltijajärjestöjen ja

valtion viranomaisten yhteisellä myötävaikutuksella.

Paineita keskitetyn neuvottelujärjestelmän aikaansaamiseksi loivat myös työmarkkinoilla käyttöön tulleet tulopoliittiset kokonaisratkaisut ja keskitetyt työmarkkinaratkaisut. Tarvittiin viranomaista, jonka tehtäväpiiriin kuuluisi kuntien ja kuntainliittojen puolesta neuvotella ja sopia tulopoliittisiin ratkaisuihin sisältyvistä palvelussuhteasioista ja keskitetyistä työmarkkinaratkaisuksista.

Keskitetty sopimusjärjestelmä on käytännössä osoittautunut hyväksi vaihtoehdoksi. Myös kunnallisen sopimusvaltuuskunnan toiminnasta on 15 vuoden ajan saatu käytännön kokemusta, joka pääosin on ollut myönteistä. Tyytymättömyyttä järjestelmän toimivuuden ja organisoinnin osalta on kuitenkin esiintynyt lähinnä vuosien 1983 ja 1984 sosiaali- ja terveydenhuoltoalan työtaistelujen aikana.

Hyväksyessään hallituksen esityksen laiksi kunnallisista virkaehtosopimuksista (hall.es. 13/70 vp.) eduskunta edellytti, että hallitus seuraa tarkoin muun muassa vaikutuksia, joita lain soveltamisella on kuntien itsemääräisoikeuteen ja antaa eduskunnalle mahdollisesti tarvittavat muutosesitykset. Hallitus onkin antanut eduskunnalle esityksen valtion ja kunnallisen virkaehtosopimusjärjestelmän muuttamisen edellyttämistä lainsäädännön muutoksista (hall.es. 239/1984 vp.). Tähän pohjautuvat muutoksia nykyiseen virkaehtosopimusjärjestelmään koskevat lain muutokset (754—768/86) on annettu 24 päivänä lokakuuta 1986 ja ne tulevat voimaan 1 päivänä tammikuuta 1988. Tämän lisäksi on tarpeellista vahvistaa kunnallishallinnon asemaa työmarkkina-asioissa ja korjata kunnallisen sopimusvaltuuskunnan organisaatiossa havaitut puutteet.

2. Kunnallisen sopimusvaltuuskunnan nykyinen organisaatio

Nykyisen lain mukaan sopimusvaltuuskunnassa on 21 jäsentä ja jokaisella heistä kaksi henkilökohtaista varajäsentä, jotka sisäasiainministeriö määrää kuntien keskusjärjestöjen ehdottamista henkilöistä neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Sopimusvaltuuskunnassa voi olla yksi tai useampia jaostoja, joilla on ohjesäännössä määrätty valta tehdä virka- ja työehtosopimuksia. Kuntien keskusjärjestöjen johtajalla tai hänen määräämälleen henkilöllä on oikeus olla saapuvilla sopimusvaltuuskunnan ja sen jaoston kokouksessa sekä siellä ottaa osaa keskusteluun. Sama oikeus on valtion edustajilla käsiteltäessä niitä viranhaltijoita ja työntekijöitä koskevia asioita, joiden palkkuskustannuksiin saadaan valtionavustusta. Sopimusvaltuuskunnan avuksi kuntien keskusjärjestöt asettavat toimiston. Sopimusvaltuuskunnan ja sen toimiston menot peritään kunnilta. Sopimusvaltuuskunnan hyväksymässä ohjesäännössä, joka on alistettava sisäasiainministeriön vahvistettavaksi, annetaan tarkemmat määräykset valtuuskunnan ja sen jaostojen järjestysmuodosta ja toiminnasta sekä määrätään valtuuskunnan jäsenen asemasta ja perusteista, joiden mukaan kunnat osallistuvat valtuuskunnan ja sen toimiston kustannuksiin. Kuntien keskusjärjestöjen asiana on hyväksyä sopimusvaltuuskunnan toimiston johtosääntö ja muut tarvittavat säännöt.

Kunnallisen sopimusvaltuuskunnan toimiston johtosäännön mukaan toimiston hallinnosta huo-

lehtivat ja sen toimintaa valvovat kuntien keskusjärjestöt, niiden yhteisesti asettama johtokunta sekä keskusjärjestöjen johtajat. Kuntien keskusjärjestöjen hallitukset hyväksyvät yhtäpitävin päätöksin toimiston talousarvion ja tilinpäätöksen, myöntävät vastuuvapauden tilivelvollisille sekä toimittavat johtajan, apulaisjohtajien ja osastopäälliköiden vaalit. Kahdeksanjäsenisen johtokunnan tehtävänä on valmistella keskusjärjestöissä käsiteltävät asiat, valita toimistoon muu kuin edellä mainittu henkilöstö, hoitaa vaikutukseltaan merkittävät hallinto- ja talousasiat, valvoa toimiston toimintaa sekä hyväksyä kunnille ja kuntainliitoille virka- ja työehtosopimuspiirin ulkopuolella annettavat sellaista henkilöstöhallintoa ja palvelussuhdeasioita koskevat suositukset, joista ei voida tehdä virka- eikä työehtosopimuksia. Viimeksi tarkoitettut kunnallisen alan suositussopimukset ja suositukset (niin sanotut suositusasiat) koskevat esimerkiksi työpaikkademokratiaa, rationalisointia, sisäistä tiedotusta ja työterveyshuoltoa.

3. Uudistuksen tavoitteet

Kunnallishallinto on tällä hetkellä toiseksi suurin työmarkkinasektori heti Suomen Työnantajain Keskusliittoon järjestäytyneiden työalojen jälkeen. Uudistuksen tavoitteena on ensinnäkin vahvistaa kunnallishallinnon asemaa yleisissä työmarkkina- sekä virka- ja työehtosopimusasioissa. Tämä taas edellyttää, että kuntia ja kuntainliittoa ja edustavan kunnallisen sopimusvaltuuskunnan asemaa parannetaan järjestöihin sekä muihin työmarkkinaosapuoliin nähden. Toisena päätavoitteena on pyrkiä ottamaan kunnallishallinnon yleiset ja eri hallinnonalojen tarpeet ja etunäkökohdat entistä paremmin huomioon neuvottelu- ja sopimustoiminnassa.

Edellä mainittuihin tavoitteisiin pyritään selkeyttämällä kunnallisen sopimusvaltuuskunnan organisaatiota siten, että poistetaan epätarkoituksenmukainen organisatorinen kahtiajako sopimusasioiden sekä toisaalta hallinnon ja eräiden suositusluonteisten asioiden välillä. Vastaisuudessa kaikki työmarkkinaratkaisut ja hallinnolliset päätökset voitaisiin tehdä samassa organisaatiossa.

Kunnallishallinnon etunäkökohdat ja tarpeet sekä kunnallistalous pyritään ottamaan huomioon entistä paremmin kytkemällä kunnalliset keskusjärjestöt nykyistä kiinteämmin mukaan kunnallisen sopimusvaltuuskunnan toimintaan

sopimus- ja yleisissä työmarkkina-asioissa. Tällä pyritään myös siihen, että kunnallishallinto voisi esiintyä mahdollisimman yhtenäisenä kaikissa työmarkkina-asioissa, mikä helpottaa ratkaisujen tekoa.

Uudistuksen toteutus on kytketty nykytilanteeseen. Kunnallisen työmarkkinalaitoksen asema tulee ottaa uudelleen harkittavaksi, jos kunnalliset keskusjärjestöt yhdistyvät.

4. Vireillä olevat muut lainsäädännön muutokset

Kunnallinen neuvottelu-, sopimus- ja sovittelujärjestelmä on pääosiltaan voimassa sellaisena, kuin se hyväksyttiin noin 15 vuotta sitten. Eduskunnan käsiteltävänä on parhaillaan hallituksen esitys eduskunnalle kunnallisten virkaehtosopimusten noudattamisen valvontajärjestelmää koskeviksi lainsäädännöksi (hall.es. 52/1984 vp.). Edellä mainitut valtion ja kunnallisen virkaehtosopimusjärjestelmän muutokset tulevat voimaan 1 päivänä tammikuuta 1988.

5. Ehdotetut muutokset

Ehdotuksen mukaan kunnallisen sopimusvaltuuskunnan nimi muutettaisiin kunnalliseksi työmarkkinalaitokseksi. Uusi nimi kuvaa paremmin organisaation toiminnan sisältöä ja luonnetta.

Työmarkkinalaitoksen organisaatio on tarkoitettu järjestää siten, että siinä on valtuuskunta, hallitus ja toimisto. Työmarkkinalaitoksen ylintä päätösvaltaa käyttää valtuuskunta, jollei erikseen ole toisin laissa säädetty tai sen nojalla määrätty.

Täytäntöönpano, asioiden valmistelu ja muu hallinto kuuluisi hallituksen ja sen valvonnan alaisena toimikuntien ja toimiston tehtäviin. Toimisto huolehtisi asioiden käytännön valmistelusta, neuvottelujen käymisestä sekä muista käytännön asioista. Valtuuskunnan päätösvaltaa voitaisiin ohjesäännöllä siirtää hallitukselle, sen asettamille toimikunnille ja toimiston toimihenkilöille.

Organisaatiouudistuksen keskeisin muutos aikaisempaan verrattuna on hallituksen asettaminen. Samalla lakkautettaisiin toimiston nykyinen johtokunta sekä sopimusvaltuuskunnan työvaliokunta ja jaostot. Niille kuuluneet asiat siirtyisivät

pääasiallisesti hallituksen ratkaistavaksi. Mahdollisesti joitakin nykyisin jaostolle kuuluneita vähäisempiä asioita voitaisiin ohjesäännöllä siirtää myös hallituksen asettaman toimikunnan ratkaistavaksi. Käytännössä jaostot ovat päättäneet suhteellisen pienistä yksittäisten viranhaltijoiden palkkaus- ja muista palvelussuhteen ehtoista. Näin päätöksenteko saadaan entistä selkeämmäksi ja voidaan taata entistä paremmin ratkaisujen yhtenäisyys yksittäistapauksissa.

Työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan nimittäisi edelleen sisäasiainministeriö kuntien keskusjärjestöjen esityksestä noudattaen pääasiassa entisiä perusteita. Valtuuskunta valitsisi hallitukseen yhdeksän jäsentä, joista enemmistö olisi valittava kuntien keskusjärjestöjen yhteisesti hyväksymistä henkilöistä.

Näin pyritään kuntien keskusjärjestöt kytkeämään entistä tiiviimmin mukaan kunnallisen työmarkkinalaitoksen asioiden valmisteluun ja hoitamiseen. Täällöin kunnallishallinnon tarpeet ja etunäkökohdat pystytään entistä paremmin ottamaan huomioon asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa. Hallitus valitsisi toimiston toimihenkilöt lukuunottamatta ylintä johtoa.

Valtuuskunnan ja kuntien keskusjärjestöjen hyväksymässä ohjesäännössä, jonka sisäasiainministeriö vahvistaisi, annettaisiin tarpeelliset määräykset työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan ja hallituksen toiminnasta sekä määrättäisiin perusteita, joiden mukaan kunnat ovat velvollisia osallistumaan työmarkkinalaitoksen kustannuksiin. Sopimusvaltuuskunnan asemaan ja organisaatioon tulevat muutokset ovat niin merkittäviä, että kunnallisesta sopimusvaltuuskunnasta annettu laki (671/70) esitetään kokonaisuudessaan kumottavaksi ja korvattavaksi lailla kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta.

6. Valmistelu

Kunnalliset keskusjärjestöt ovat tehneet asiasta yhteisen aloitteen, jonka jälkeen valmistelua on jatkettu sisäasiainministeriössä. Eduskunnan laki- ja talousvaliokunta on kiirehtinyt kunnallisen sopimusvaltuuskunnan asemaa ja organisaatiota koskevaa kokonaisuudistusta lausunnossaan edellä mainitusta valtion ja kunnallisen virkaehtosopimusjärjestelmän muuttamisen edellyttämiä muutoksia koskeneesta hallituksen esityksestä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotus

1 §. *Kunnallisen työmarkkinalaitoksen tehtävät.* Säännöksessä määritellään kunnallisen työmarkkinalaitoksen toimivalta ja tehtävät. Ehdotettu 1 §:n 1 momentti on saman sisältöinen kuin nykyisin voimassa oleva kunnallisesta sopimusvaltuuskunnasta annetun lain 1 §. Ehdotetussa 1 §:n 2 momentissa säädetään kunnallisen työmarkkinalaitoksen oikeudesta antaa suosituksia muissa kuin sopimuksenvaraisissa palvelussuhdeasioissa. Kunnallisen työmarkkinalaitoksen tehtävistä on mainintoja myös muussa lainsäädännössä, kuten kunnallisista työehtosopimuksista annetussa laissa (670/70) ja työsuojelun valvonnasta annetussa laissa (131/73).

Nykykäytännössä suositussopimuksia on tehty ja suosituksia annettu työpaikkademokratia-, rationalisointi-, henkilöstökoulutus-, työpaikkaruokailu-, työterveyshuolto- ynnä muista palvelussuhdetta koskevista asioista, jotka ovat edellyttäneet työmarkkinajärjestöjen välillä käytäviä neuvotteluja. Käytäntö on perustunut kunnallisten keskusjärjestöjen ja sopimusvaltuuskunnan väliseen sopimukseen. Suositukset on antanut kunnallisen sopimusvaltuuskunnan toimiston johtokunta, yksin tai yhteisesti kuntien keskusjärjestöjen kanssa.

Ehdotetulla 1 §:n 2 momentilla ei ole tarkoitettu muuttaa nykyistä suositusten valmisteluun ja antamiseen liittyvää käytäntöä muutoin kuin siltä osin, että suositusten antamisesta päättää kunnallinen työmarkkinalaitos toimintansa lopettavan kunnallisen sopimusvaltuuskunnan toimiston johtokunnan sijasta. Suositusten luonne ei muutu, vaan lopullinen päätösvalta puheena olevissa asioissa säilyy edelleen kunnilla. Kunnalliset keskusjärjestöt voivat niinkään edelleen antaa suosituksia näistä ja muista asioista erikseen tai yhteisesti kunnallisen työmarkkinalaitoksen kanssa.

Kunnallisen virkaehtosopimuslain mukaan asioita, joista ei voida sopia virkaehtosopimuksin, ovat muun muassa virkaan vaadittavat kelpoisuusehdot, viranhaltijan velvollisuudet, kurinpito ja erät virkavapaudet, eläkkeet, virkasuhdeasunnot sekä vuokrat. Sopia ei myöskään voida asioista, joita ei pidetä palvelussuhteen ehtoina. Näitä ovat muun muassa virastojen ja laitosten järjestäytymismuodon perusteet ja muu virkakoneiston jär-

jestely, viran perustaminen ja lakkauttaminen, viranomaisen tehtävät ja sisäinen työnjako sekä virkasuhteen tai siihen verrattavan palvelussuhteen syntyminen taikka niiden lakkauttamisen perusteet.

Edellä mainitut asiat, joista ei voida sopia virka- eikä työehtosopimuksin, sekä asiat, joita ei lainkaan lueta palvelussuhteen ehtoihin, ovat kuuluneet asioihin, joista kunnat ja kuntainliitot ovat päättäneet itsenäisesti. Samalla nämä asiat ovat myös kuuluneet kunnallisten keskusjärjestöjen hoitamiin asioihin.

Tämä työnjako kuntien ja kuntainliittojen, kunnallisten keskusjärjestöjen ja kunnallisen työmarkkinalaitoksen välillä on käytännössä osoittautunut tarkoituksenmukaiseksi eikä sitä ole aiheellista muuttaa. Työmarkkinalaitoksen oikeutta antaa suosituksia työsuojelu-, työpaikkademokratia- ynnä muista edellä mainituista asioista ei myöskään ole aiheellista rajoittaa. Toisaalta niitä asioita, jotka kuuluisivat työmarkkinalaitokselle ei ole syytä täsmällisesti luetella, koska käsiteltävät asiat muuttuvat yleisten käsitysten ja neuvottelukäytännön myötä. Suositusasioiden piiriin laajentaminen edellyttää kuitenkin viime kädessä kunnallisten keskusjärjestöjen suostumusta.

Selvyyden vuoksi on vielä todettava, että ehdotuksen 1 §:n 2 momentin viimeisellä lauseella ei ole tarkoitettu antaa työmarkkinajärjestöille oikeutta vaatia neuvotteluja esimerkiksi kunnan viranhaltijain neuvotteluoikeudesta annetun lain 1 §:n (674/70) tarkoittamissa asioissa. Säännöksessä ainoastaan vahvistetaan nykykäytäntö lakitasolla eli työmarkkinalaitoksen oikeus suositusten antamiseen.

2 §. *Toimielimet.* Pykälässä säädetään työmarkkinalaitoksen organisaatiosta ja toimielinten tehtävistä pääpiirteisesti.

Pykälän 1 momentin mukaan työmarkkinalaitoksen päätösvaltaa käyttää valtuuskunta, jollei laista muuta johdu tai sen nojalla ole toisin määrätty. Valtuuskunnan päätösvaltaa voidaan lakiehdotuksen 15 §:n mukaan siirtää ohjesäännössä hallitukselle, sen asettamalle toimikunnalle tai toimiston toimihenkilölle. Tämä ei kuitenkaan koske asioita, joista valtuuskunnan laissa olevan säännöksen mukaan on päätettävä.

Valmistelu, täytäntöönpano ja muu hallinto on hallituksen ja sen valvonnan alaisena toimi-

kuntien ja toimiston toimihenkilöiden asiana. Edelleen säädetään siitä, että hallituksen tehtävänä on valmistella valtuuskunnan käsiteltävät asiat lukuunottamatta asioita, jotka koskevat valtuuskunnan toiminnan sisäistä järjestelyä. Valtuuskunta siis ratkaisee päätösvaltaansa kuuluvat asiat hallituksen valmistelun pohjalta.

Pykälän 4 momentin mukaan hallitus valvoo työmarkkinalaitoksen etua ja käyttää työmarkkinalaitoksen puhevaltaa. Käytännössä tämä merkitsee esimerkiksi sitä, että hallitus allekirjoittaa valtuuskunnan hyväksymät sopimukset. Tämä soveltuu hyvin järjestelmään, jossa hallitus muutoinkin huolehtii täytäntöönpanoon liittyvistä tehtävistä.

3 §. *Valtuuskunta.* Pykälässä säädetään työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan jäsenten ja varajäsenten lukumäärästä, toimikaudesta sekä asettamisjärjestelmästä.

Valtuuskunnan jäsenten ja varajäsenten asettamisjärjestelmään ei ehdoteta muutoksia siltä osin, että sisäasiainministeriö määrää jäsenet ja varajäsenet kuntien keskusjärjestöjen ehdottamista henkilöistä. Esityksen mukainen valtuuskunta vastaa nykyisen lain mukaista sopimusvaltuuskuntaa. Sen sijaan ehdotetaan, että valtuuskunnan toimikausi alkaisi kunnallisvaalien jälkeisen vuoden lokakuun 1 päivästä ja kestäisi neljä vuotta. Nykyisessä laissa toimikausi alkaa kunnallisvaalien jälkeisen kalenterivuoden alusta. Toimikauden alkamisajankohdan muuttamiseen vuoden alusta lokakuun alkuun vaikuttavat painavat käytännölliset syyt. Kuntien keskusjärjestöjen korkeimpien päättävien elinten kokoukset ovat kunnallisvaalien jälkeisen vuoden kesäkuukausina. Jotta kuntien keskusjärjestöjen asemaa kunnallisessa työmarkkinalaitoksessa voidaan vahvistaa, edellyttää se tietoa näiden korkeimpien päättävien elinten suorittamista henkilövalinnoista. Tällöin valtuuskunnan kokoonpanossa olisi mahdollista ottaa huomioon kuntien keskusjärjestöjen luottamustehtäviin valitut henkilöt. Muutos on tarpeen myös sen vuoksi, ettei ennen vuodenvaihdetta tiedetä kuntien ja kuntainliittojen suorittamia luottamushenkilövalintoja. Lisäksi on huomattava, että nykyisen lain aikana on tuottanut melkoisia hankaluuksia saada kunnallisen sopimusvaltuuskunnan jäsenet määrättyä vuoden alusta lukien.

Nykyisen lain mukaan sopimusvaltuuskunnan jäsenille valitaan kaksi henkilökohtaista varajäsentä. Käytännössä toisen henkilökohtaisen varajäsenen käyttäminen on jäänyt niin vähäiseksi, että sen määräämisestä ehdotetaan luovuttavaksi.

Valtuuskunnan jäsenille olisi esityksen mukaan valittava yksi henkilökohtainen varajäsen.

Pykälän 1 momentissa säädetään myös, että valtuuskunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja enintään kolme varapuheenjohtajaa. Varapuheenjohtajien tarkasta lukumäärästä on tarkoitus määrätä ohjesäännössä.

Sopimusvaltuuskunnan kokoonpanoa koskevat perusteet nykyisen lain 2 §:n 2 momentissa ovat käytännössä osoittautuneet erittäin vaikeasti yhteensovitettaviksi. Tämän vuoksi valtuuskunnan jäsenten ja varajäsenten määräämisperusteita koskevaa pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi sanonnaltaan joustavammaksi. Muutoksen tarkoituksena ei kuitenkaan ole, että nykyisen lain mukaisia perusteita ei otettaisi ollenkaan huomioon. Edelleen on tarkoitus, että valtuuskunta edustaisi mahdollisimman kattavasti kunnallishallinnossa vaikuttavia eri puolueita. Edelleen olisi siis otettava huomioon, että kunnat ja kuntainliitot, kaupungit ja muut kunnat sekä maan eri osat tulevat valtuuskunnassa edustetuiksi. Pykälään ehdotettu sanamuoto "muutoinkin siten, että tasapuolisuusnäkökohdat tulevat huomioon otetuiksi" tarkoittaa juuri mainittuja seikkoja. Uusi sanamuoto jättää käytännössä enemmän liikkumavaraa kuin aikaisemmin eikä kokoonpanon yhteensovittaminen siten liene niin työlästä kuin nykyisen lain voimassaollessa.

Pykälästä ehdotetaan jätettäväksi pois maininta, että "poliittista ryhmää edustavan henkilön tulee olla ryhmänsä hyväksymä". Valtuuskunnan kokoonpanon sovittaminen edellyttää kuitenkin edelleen tiiviitä neuvotteluja kunnallisten keskusjärjestöjen ja kunnallisvaaleissa esiintyneiden eri puolueiden välillä. Käytännössä asianomaisen puolueen hyväksyntä tulee tätä kautta kokoonpanossa huomioon otetuksi.

Poliittisten ryhmien sijasta esityksessä ehdotetaan käytettäväksi sanontaa "kunnallisvaaleissa esiintyneet eri puolueet". Viittaus suhteellisuusperiaatteeseen merkitsee edelleen sitä, että valtuuskunnan jäsenpaikat ratkaistaan suhteellista vaalia koskevien periaatteiden mukaisesti.

Lakiesitykseen ei ole otettu nykyisen lain 2 §:n 2 momentin viimeistä virkettä, jossa säädetään kuntainliittojen merkittävimpien keskusjärjestöjen nimeämisestä jäsen ehdokkaista. Tämänkään virkkeen poisjättäminen ei tarkoita muutosta nykyiseen käytäntöön. Virkettä on pidetty tarpeettomana sen vuoksi, että kuntien keskusjärjestöjen on ilman tuota mainintaakin tehtävä ehdotuksensa siten, että kunnat ja kuntainliitot tulevat valtuuskunnassa edustetuiksi ja muutoinkin si-

ten, että tasapuolisuusnäkökohdat tulevat huomioon otetuiksi. Mikäli kuntainliittojen keskusjärjestöt nimeäisivät vain minimimäärän ehdokkaita, sitoisi tämä kohtuuttomasti kuntien keskusjärjestöjä niiden sovitellessa työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan kokoonpanoa. Käytännössä olisi kuitenkin taattava kuntainliittojen merkittävimpien keskusjärjestöjen vaikutusmahdollisuus valtuuskunnan kokoonpanoon siten, että niiden olisi hyväksyttävä omalta osaltaan ne henkilöt, jotka edustavat valtuuskunnassa asianomaisia kuntainliittoja.

Pykälän 2 momentin mukaan jäsenet ja varajäsenet määrätään kuntaan, kuntainliittoon tai kunnalliseen keskusjärjestöön keskeisessä luottamushenkilö- tai palvelussuhteessa olevista, kunnallista työnantajaa edustavista henkilöistä. Vaikka esitykseen ei ole otettukaan nimenomaista mainintaa asiasta, tavoitteeksi valtuuskunnan kokoonpanossa tulisi asettaa, että jäsenten ja varajäsenten enemmistö olisi luottamushenkilöitä eli muita kuin kunnan tai kuntainliiton palveluksessa olevia. Tätä edellyttää ennen kaikkea kunnallisen työmarkkinalaitoksen asema kuntatyönantajana.

Pykälän 3 momentissa säädetään siitä, milloin kuntien keskusjärjestöjen on tehtävä sisäasiainministeriölle ja merkittävimpien kuntainliittojen keskusjärjestöjen kuntien keskusjärjestöille valtuuskunnan jäseniä ja varajäseniä koskevat ehdotuksensa.

4 §. *Hallitus.* Pykälässä säädetään hallituksen valintavasta, kokoonpanosta ja toimikaudesta. Hallituksen jäsenten ja varajäsenten vaali toimitetaan suhteellista vaalitapaa noudattaen. Kuten yleisperusteluissa todettiin, esityksen eräänä tavoitteena on, että kuntien keskusjärjestöt tulevat entistä selkeämmin mukaan vastaamaan työmarkkina-asioista. Tästä syystä ehdotetaan, että enemmistö hallituksen jäsenistä ja varajäsenistä valitaan kuntien keskusjärjestöjen yhteisesti hyväksymistä henkilöistä. Tarkoitus on, että jokainen kuntien keskusjärjestö on edustettuna hallituksessa.

Hallitusta valittaessa edellytetään myös otettavaksi huomioon kaupunkien ja muiden kuntien, kuntainliittojen ja kunnallisten keskusjärjestöjen edustus samojen perusteiden mukaan kuin valtuuskunnan osalta on säädetty.

Hallituksen toimikausi on sama kuin valtuuskunnan eli kunnallisvaalien jälkeisen vuoden lokaan 1 päivästä alkava nelivuotiskausi.

5 §. *Vaalikelpoisuus valtuuskuntaan ja hallitukseen.* Pykälässä säädetään valtuuskunnan ja

hallituksen jäsenten ja varajäsenten vaalikelpoisuudesta. Pykälän 1 momentin mukaan henkilöllä tulee olla kunnallislain 17 §:n 1 momentin (388/81) mukainen vaalikelpoisuus kunnan luottamustoimiin. Kunnallislain 17 §:n 1 momentin mukaan vaalikelpoinen on henkilö,

— jolla on kunnassa kotipaikka

— jolla on jossakin kunnassa äänioikeus kunnallisvaaleissa sinä vuotena, jona valtuutetut valitaan tai vaali muuhun luottamustoimeen toimitetaan ja

— joka ei ole holhouksen alainen.

Näiden yleisten vaalikelpoisuusedellytysten lisäksi työmarkkinalaitoksen valtuuskuntaan ja hallitukseen voidaan valita vain henkilö, joka on antanut suostumuksen toimen vastaanottami-
seen.

Pykälän 2 momenttiin on otettu säännös, jonka mukaan pääsopijajärjestöön tai sen jäsenjärjestöön luottamushenkilö- tai pysyväisluonteisessa palvelussuhteessa olevat henkilöt eivät ole vaalikelpoisia valtuuskuntaan ja hallitukseen. Asiaa voitaisiin pitää selvänä ilman nimenomaista säännöstäkin, koska 3 §:n 2 momentin mukaisesti valtuuskunnan ja hallituksen jäsenten tulee edustaa kunnallista työnantajaa. Pykälän tarkoittamassa suhteessa vastapuoleen eli pääsopijajärjestöihin ja niiden jäsenjärjestöihin olevat henkilöt eivät voi edustaa kunnallista työnantajaa. Nimenomainen säännös asiasta on kuitenkin katsottu tarpeelliseksi. Palvelussuhteen pysyväisluonteisuudella tarkoitetaan samaa kuin esimerkiksi kunnallislain 69 §:n 2 momentissa.

6 §. *Toimikausi ja sen lakkaaminen.* Pykälässä säädetään työmarkkinalaitoksen luottamushenkilön toimikauden jatkumisesta siihen saakka, kunnes toimeen on määrätty tai valittu toinen.

7 §. *Toimisto.* Pykälässä säädetään yleisesti, että kunnallisen työmarkkinalaitoksen organisaatiossa on toimisto, jossa on tarpeellinen henkilöstö asioiden valmistelua ja päätösten täytäntöönpanoa varten. Henkilöstön tehtävistä määrätään tarkemmin johtosäännöllä tai muilla toimiston sisäistä työskentelyä koskevilla määräyksillä.

8 §. *Esteellisyys.* Pykälässä säädetään työmarkkinalaitoksen luottamushenkilön ja toimihenkilön esteellisyydestä siten, että siitä on soveltuvin osin voimassa, mitä tuomarin esteellisyydestä on säädetty. Työmarkkinalaitoksen luottamushenkilöllä tarkoitetaan valtuuskunnan, hallituksen ja sen alaisten toimikuntien jäseniä ja varajäseniä ja toimihenkilöllä toimiston palveluksessa olevaa henkilöä.

9 §. *Virkavastuu.* Nykyisen lain 5 §:n 2 momentissa säädetään, että toimiston toimihenkilö on valtuuskunnalle kuuluvien asioiden valmistelua ja sen päätösten toimeenpanoa hoitaessaan virkamiesvastuun alainen. Tästä periaatteesta on edelleen haluttu pitää kiinni ja selvyden vuoksi myös todettu, että virkavastuu koskee myös työmarkkinalaitoksen luottamushenkilöitä. Ilmeisesti ilman erillistä mainintaakin työmarkkinalaitoksen luottamushenkilöitä olisi rikoslain 2 luvun 12 §:n perusteella pidettävä virkamiehinä rikosoikeudellisessa mielessä.

10 §. *Läsnäolo- ja puheoikeus.* Pykälän 1 momentissa säädetään valtuuskunnan puheenjohtajien oikeudesta olla saapuvilla hallituksen kokouksessa ja hallituksen puheenjohtajien ja jäsenten oikeudesta olla saapuvilla valtuuskunnan kokouksessa. Pykälän tarkoittamilla henkilöillä on oikeus ottaa osaa keskusteluun, mutta ei päätöksen tekemiseen, elleivät he samalla ole asianomaisten toimielimen jäseniä.

Pykälän 2 momentissa säädetään kuntien keskusjärjestöjen johtajan tai hänen varamiehensä oikeudesta olla saapuvilla valtuuskunnan ja hallituksen kokouksissa. Esityksessä on lähdetty siitä, etteivät kyseiset henkilöt ainakaan suoraan lain nojalla ole asianomaisten toimielinten jäseniä. Sama oikeus kuin kuntien keskusjärjestöjen johtajille on pykälän 3 momentissa annettu kuntainliittojen sairaala-alalla toimivan merkittävimmän keskusjärjestön johtajalle tai hänen varamiehelleen käsiteltäessä terveydenhuoltohenkilöstön palkkausta ja muita palvelussuhdetta koskevia asioita.

11 §. *Valtion edustajat.* Pykälässä säädetään valtion edustuksesta sekä valtuuskunnassa että hallituksessa. Ensinnäkin valtiovarainministeriön palkkaosaston toimialaan kuuluvia asioita käsittelevällä ministerillä on läsnäolo-oikeus valtuuskunnan kokouksissa. Tämän lisäksi valtuuskuntaan määrätään viisi valtion edustajaa ja heille varamiehet ja hallitukseen yksi valtion edustaja ja hänelle varamies. Valtion edustajat eivät ole asianomaisten toimielinten jäseniä, vaan heillä on ainoastaan läsnäolo- ja puheoikeus käsiteltäessä niitä viranhaltijoita ja työntekijöitä koskevia virkaehto- ja työehtosopimusasioita, joiden palkkauskustannuksiin kunnilla tai kuntainliitoilla on oikeus saada valtionosuutta tai -avustusta. Valtion edustajista kolme määrätään valtiovarainministeriön, yksi opetusministeriön sekä yksi sosiaali- ja terveysministeriön esityksestä. Valtion edustajien tulee myös huolehtia yhteydenpidosta

asianomaisten valtion viranomaisten ja työmarkkinalaitoksen välillä.

12 §. *Kiinteän ja irtaimen omaisuuden omistaminen ja jäsenyys yhteisöissä.* Pykälässä säädetään siitä, että työmarkkinalaitos voi omista nimissään omistaa ainoastaan toimintaansa varten tarpeellista kiinteää ja irtainta omaisuutta. Sama koskee mainitunlaisen omaisuuden hallintaa esimerkiksi vuokrasopimuksen perusteella, vaikka tätä ei ole nimenomaisesti laissa todettu. Edelleen pykälässä säädetään, että työmarkkinalaitos voi olla jäsenenä sellaisessa toimialaansa kuuluvassa yhteisössä, joka ei tee virka- ja työehtosopimuksia.

13 §. *Kuntien maksusuudet.* Kysymyksessä on perussäännös siitä, että työmarkkinalaitoksen menoista vastaavat kunnat, joilta voidaan myös periä ennakkoja niiden maksusuuksista. Säännös on nykyisen lain mukainen.

Pykälän 2 momentissa säädetään viivästyskosta.

14 §. *Ohje- ja johtosäännöt.* Nykyisen lain 7 §:n mukaan sopimusvaltuuskunnassa on ohjesääntö, joka alistetaan sisäasiainministeriön vahvistettavaksi. Ohjesäännössä on annettava tarkemmat määräykset valtuuskunnan ja sen jaostojen järjestysmuodosta ja toiminnasta sekä määrätävä valtuuskunnan jäsenen asemasta ja niistä perusteista, joiden mukaan kunnat ovat velvollisia osallistumaan valtuuskunnan ja sen toimiston kustannuksiin. Vaikka lakiehdotukseen on otettu säännökset työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan ja hallituksen jäsenen vaalikelpoisuudesta (5 §), esteellisyydestä (8 §), virkavastuusta (9 §), eräiden henkilöiden läsnäolo- ja puheoikeudesta valtuuston ja hallituksen kokouksissa (10 §) ja salapidosta (19 §), on katsottu, että ohjesääntö on edelleen tarpeellinen.

Pykälän 1 momentin mukaan valtuuskunta ja kuntien keskusjärjestöt hyväksyvät valtuuskunnan ja hallituksen ohjesäännön, jossa annetaan valtuuskunnan ja hallituksen toimintaa koskevat tarpeelliset määräykset. Sisäasiainministeriö vahvistaa ohjesäännön.

Pykälän 2 momentin mukaan valtuuskunta hyväksyy työmarkkinalaitoksen toiminnassa tarvittavat muut säännöt.

15 §. *Päätösvaltan siirtäminen.* Lakiehdotuksen 2 §:n mukaan työmarkkinalaitoksen päätösvaltaa käyttää valtuuskunta, jollei laista muuta johdu tai lain nojalla ole toisin määrätty. Puheena olevan pykälän 1 momentin mukaan valtuuskunnan päätösvaltaa voidaan valtuuskunnan ja hallituksen ohjesäännössä siirtää säännössä maini-

tuissa asioissa hallitukselle, sen asettamalle toimikunnalle tai toimiston toimihenkilölle.

Pykälän 2 momentin mukaan valtuuskunta voi myös yksittäistapauksessa siirtää sille kuuluvan asian hallituksen ratkaistavaksi. Tähän vaaditaan perusteltu syy ja ohjesäännössä voidaan valtuuskunnan oikeutta vielä tarkemmin rajata.

Päätösvallan siirtämistä on kuitenkin rajoitettu siten, ettei sellaisia asioita, joista valtuuskunnan laissa olevan säännöksen mukaan on päätettävä, voida siirtää. Tällaisia valtuuskunnan lakisääteisiä tehtäviä on lakiehdotuksen 4, 14 ja 16 §:ssä.

16 §. *Taloudenhoito.* Pykälä on työmarkkinalaitoksen talouden hoitoa koskeva yleissäännös. Sen mukaan valtuuskunta hyväksyy talousarvion ja tilinpäätöksen. Pykälän 1 momentin viimeinen virke vastaa kunnallislain 83 §:n 3 momentin säännöstä.

Valtuuskunta päättää vastuuvapauden myöntämisestä.

Pykälän 3 momentissa todetaan vielä tarkemmin, mistä määrätään taloussäännössä ja mistä tilintarkastussäännössä.

17 §. *Muutoksenhakurajoitukset.* Pykälässä on nykyisen lain mukainen muutoksenhakukiello virka- tai työehtosopimuksen tekemistä tai soveltamista koskevien päätösten osalta. Asian luonteesta johtuen muutoksenhakukiellon tulee koskea myös kyseisten sopimusten irtisanomista. Säännöksessä on otettu huomioon edellä mainitun lainmuutos (766/86).

18 §. *Muutoksenhaku.* Muutosta työmarkkinalaitoksen päätökseen haetaan Uudenmaan lääninoikeudelta. Työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan ja hallituksen ohjesäännön hyväksymistä koskevaan valtuuskunnan päätökseen haetaan kuitenkin muutosta alistusviranomaiselta eli sisäasiainministeriöltä.

Muutoksen hakeminen tapahtuu soveltuvin osin niin kuin kunnallisvalituksesta on säädetty. Asian luonteen vuoksi valitusoikeus työmarkkinalaitoksen hallinnon ja toiminnan yleistä järjestämistä koskeviin päätöksiin on kunnilla ja kuntainliitoilla. Tällaisia päätöksiä ovat muun muassa ohje- ja johtosääntöjen hyväksyminen, toimielinten asettaminen, talousarvion hyväksyminen ja tilinpäätöksen vahvistaminen. Valituksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea muutosta myös työmarkkinalaitoksen hallitus.

Valitusajan alkaminen on kytketty työmarkkinalaitoksen julkisten kuulutusten ilmoitustaululla julkaistavaan kuulutukseen. Säännös vastaa nykyisen lain 8 a §:ää eräin täsmennyksin. Samaa ilmoitusmenettelyä on noudatettava myös saatet-

taessa tiedoksi lääninoikeuden päätöstä. Annettaessa päätös erikseen tiedoksi asianosaiselle valitus-aika alkaa tiedoksi saamisesta.

Viittaus kunnallislain säännöksiin merkitsee sitä, että valituksen voi tehdä ainoastaan laillisuusperusteilla. Työmarkkinalaitoksen päätösten osalta sovellettavaksi tulee myös kunnallislain 146 §:n säännös päätöksen täytäntöönpanokelpoisuudesta.

19 §. *Tietojensaantioikeus ja salassapito.* Ehdotus vastaa edellä mainitun lainmuutoksen (766/86) mukaista oikeutta tietojensaantiin. Kunnallisella sopimusvaltuuskunnalla ei ole ollut kaikilta osin riittäviä keinoja täyttää tehtäviään. Sillä ei ole samanlaista asemaa kuin työnantajain keskusliitoilla on työehtosopimusjärjestelmässä. Työmarkkinalaitoksen toimintamahdollisuuksien parantamiseksi ehdotetaan lakiin otettavaksi säännös, jonka mukaan eräillä viranomaisilla olisi velvollisuus antaa työmarkkinalaitoksen käyttöön sen 1 §:ssä säädettyjen tehtävien suorittamiseksi tarpeelliset tiedot.

Pykälän 2 momentissa säädetään salassapitovelvollisuudesta niiltä osin, kuin 1 momentissa mainitut tiedot ovat salassapidettäviä. Pykälän 3 momentin mukainen salassapitovelvollisuus on säädetty työmarkkinalaitoksessa käsiteltävien asioiden erityisluonteen vuoksi. Asiakirjoihin sovelletaan yleisten asiakirjain julkisuudesta annetun lain (83/51) salassapitoa ja niin sanottua ei-julkisuutta koskevia säännöksiä.

20 §. *Voimaantulo.* Pykälä sisältää voimaantulosäännöksen sekä eräitä soveltamissäännöksiä.

Koska työmarkkinalaitoksen valtuuskunta tulisi kunnallisen sopimusvaltuuskunnan sijaan siihen sovellettaisiin, mitä sopimusvaltuuskunnasta on muussa laissa säädetty.

Ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin sen täytäntöönpanemiseksi.

21 §. *Siirtymäsäännökset.* Kulumassa olevaa toimikautta varten asetetun kunnallisen sopimusvaltuuskunnan toimikausi jatkuisi siihen saakka, kunnes kunnallisvaalien jälkeen vuonna 1989 asetettaisiin tämän lain mukaisesti kunnallisen työmarkkinalaitoksen valtuuskunta. Hallitus tulitaisiin kuitenkin asettamaan uuden lain mukaisesti heti lain voimaantulon jälkeen.

Sopimusvaltuuskunnan henkilöstö siirtyisi lain nojalla ilman eri toimenpiteitä kunnallisen työmarkkinalaitoksen toimiston toimihenkilöiksi. Lain nojalla henkilöt olisivat samanlaisessa palvelussuhteessa kuin aikaisemminkin kuntien kes-

kusjärjestön asettaman toimiston toimihenkilöinä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä lokakuuta 1987.

Laki

kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Kunnallisen työmarkkinalaitoksen tehtävät

Kunnallisen työmarkkinalaitoksen tehtävänä on kuntien ja kuntainliittojen puolesta neuvotella ja sopia kunnallisten viranhaltijoiden ja työntekijöiden palvelussuhteen ehdoista kunnallisessa virkaehtosopimuslaissa (669/70) ja kunnallisista työehtosopimuksista annetussa laissa (670/70) säädettyssä järjestyksessä sekä suorittaa muut lain mukaan kunnalliselle työmarkkinalaitokselle kuuluvat tehtävät.

Kunnallinen työmarkkinalaitos voi antaa suosituksia yleisistä palvelussuhdetta koskevista asioista, joista ei voida sopia virkaehtosopimuksin mutta joiden voidaan katsoa edellyttävän työmarkkinajärjestöjen välillä käytäviä neuvotteluja.

2 §

Toimielimet

Kunnallisen työmarkkinalaitoksen päätösvaltaa käyttää sen valtuuskunta, jollei laista muuta johdu tai lain nojalla ole toisin määrätty.

Valmistelu, täytäntöönpano ja muu hallinto on työmarkkinalaitoksen hallituksen ja sen valvonnan alaisena toimikuntien ja työmarkkinalaitoksen toimiston toimihenkilöiden asiana.

Valtuuskunnan käsiteltävät asiat on hallituksen valmisteltava lukuun ottamatta asioita, jotka koskevat valtuuskunnan toiminnan sisäistä järjestelyä.

Hallitus valvoo työmarkkinalaitoksen etua sekä edustaa työmarkkinalaitosta ja tekee sen puolesta sopimukset ja muut oikeustoimet, jollei toisin ole säädetty tai määrätty.

3 §

Valtuuskunta

Valtuuskunnassa on 21 jäsentä ja yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä, jotka kaikki sisäasiainministeriö määrää kunnallisvaalien jälkeisen vuoden lokakuun 1 päivänä alkavaksi nelivuotiskaudeksi. Valtuuskunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja enintään kolme varapuheenjohtajaa.

Jäsenet ja varajäsenet määrätään kuntien keskusjärjestöjen ehdottamista kuntaan, kuntainliittoon tai kunnalliseen keskusjärjestöön keskeisessä luottamushenkilö- tai palvelussuhteessa olevista, kunnallista työnantajaa edustavista henkilöistä siten, että viimeksi toimitetuissa kunnallisvaaleissa esiintyneet puolueet tulevat suhteellisuusperiaatteen mukaisesti valtuuskunnassa edustetuiksi, ja muutoinkin siten, että tasapuolisuusnäkökohdat tulevat huomioon otetuiksi.

Kuntien keskusjärjestöjen on mahdollisuuksien mukaan yhteisesti tehtävä sisäasiainministeriölle ehdotus valtuuskunnan jäsenistä ja varajäsenistä viimeistään kuukautta ennen valtuuskunnan toimikauden alkamista. Kuntainliittojen merkittävimpien keskusjärjestöjen on viimeistään kuukautta tätä ennen tehtävä ehdotuksensa kuntien

keskusjärjestöille kuntainliittoja edustavista henkilöistä.

4 §

Hallitus

Hallituksessa on yhdeksän jäsentä ja yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä.

Valtuuskunta valitsee hallituksen jäsenet ja varajäsenet toimikauttaan vastaavaksi ajaksi. Vaalissa noudatetaan soveltuvin osin, mitä kunnallislain 28 §:n 2—4 momentissa on säädetty suhteellisesta vaalista. Valtuuskunta myös valitsee jäsenen keskuudesta puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan samassa vaalitoimituksessa siten, että puheenjohtajaksi tulee eniten ääniä saanut.

Enemmistö hallituksen jäsenistä ja varajäsenistä on valittava kuntien keskusjärjestöjen yhteisesti hyväksymistä henkilöistä.

5 §

Vaalikelpoisuus valtuuskuntaan ja hallitukseen

Valtuuskuntaan ja hallitukseen voidaan valita vain henkilö, jolla on kunnallislain 17 §:n 1 momentin mukainen vaalikelpoisuus kunnan luottamustoimiin ja joka on antanut suostumuksen toimen vastaanottamiseen.

Vaalikelpoisia valtuuskuntaan ja hallitukseen eivät ole pääsopijajärjestöön tai sen jäsenjärjestöön luottamushenkilö- tai pysyväisluonteisessa palvelussuhteessa olevat henkilöt.

6 §

Toimikausi ja sen lakkaaminen

Työmarkkinalaitoksen luottamushenkilö pysyy toimessaan sen ajan, joksi hänet on määrätty tai valittu, ja sen jälkeenkin, kunnes toimeen on määrätty tai valittu toinen.

7 §

Toimisto

Työmarkkinalaitoksen avuksi kuntien keskusjärjestöt asettavat toimiston, jossa on tarpeellinen henkilöstö asioiden valmistelua ja päätösten täytäntöönpanoa varten.

Työmarkkinalaitoksen toimiston johtajan ja apulaisjohtajien vaalit tulevat voimaan, kun kuntien keskusjärjestöt ovat ne yhtäpitävin päätöksin vahvistaneet.

8 §

Esteellisyys

Työmarkkinalaitoksen luottamushenkilön ja toimihenkilön esteellisyydestä on soveltuvin osin voimassa, mitä tuomarin esteellisyydestä on säädetty.

9 §

Virkavastuu

Työmarkkinalaitoksen luottamushenkilöt ja toimihenkilöt ovat tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä hoitaessaan virkavastuun alaisia.

10 §

Läsnäolo- ja puheoikeus

Valtuuskunnan puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla on oikeus olla saapuvilla hallituksen kokouksessa sekä hallituksen puheenjohtajalla, varapuheenjohtajalla ja muulla jäsenellä valtuuskunnan kokouksessa ja niissä ottaa osaa keskusteluun, mutta ei päätöksen tekemiseen.

Kuntien keskusjärjestön johtajalla tai hänen varamiehellään on oikeus olla saapuvilla valtuuskunnan ja hallituksen kokouksessa sekä siellä ottaa osaa keskusteluun, mutta ei päätöksen tekemiseen.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu oikeus on myös kuntainliittojen sairaala-alalla toimivan merkittävimmän keskusjärjestön johtajalla tai hänen varamiehellään käsiteltäessä terveydenhuoltohenkilöstön palkkausta ja muita palvelussuhdetta koskevia asioita.

11 §

Valtion edustajat

Valtiovarainministeriön palkkaosaston toimialaan kuuluvia asioita käsittelevällä ministerillä on oikeus olla saapuvilla valtuuskunnan kokouksessa. Sisäasiainministeriö määrää valtuuskuntaan lisäksi viisi valtion edustajaa ja heille yhteensä viisi varamiestä siten, että valtiovarainministeriön esityksestä määrätään kolme ja opetusministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön esityksestä kummallekin yksi edustaja, sekä hallitukseen yhden valtion edustajan ja hänelle varamiehen. Heille annettu määräys on voimassa, kunnes se peruutetaan.

Valtion edustajilla on oikeus ottaa osaa keskusteluun mutta ei päätöksen tekemiseen, käsiteltäessä niitä viranhaltijoita ja työntekijöitä koskevia virkaehto- ja työehtosopimusasioita, joiden

palkkauskustannuksiin kunnilla tai kuntainliitoilla on oikeus saada valtionosuutta tai -avustusta.

Valtion edustajien tulee esittää valtionhallinnon näkökannat neuvottelujen kohteena olevista kysymyksistä ja pitää yhteyttä asianomaisten valtion viranomaisten ja kunnallisen työmarkkinalaitoksen välillä.

12 §

Kiinteän ja irtaimen omaisuuden omistaminen ja jäsenyys yhteisöissä

Työmarkkinalaitos voi toimintaansa varten omistaa kiinteää ja irtainta omaisuutta sekä olla jäsenenä sellaisessa toimialaansa kuuluvassa yhteisössä, joka ei tee virka- ja työehtosopimuksia.

13 §

Kuntien maksuosuudet

Työmarkkinalaitoksen menot peritään kunnilta, joilta myös voidaan periä ennakkoja niiden maksuosuuksista.

Suorituksen viivästyessä on viivästyneelle määrälle maksettava vuotuista viivästyskorkoa 12 prosenttia.

14 §

Ohje- ja johtosäännöt

Tarpeelliset määräykset työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan ja hallituksen toiminnasta sekä määräykset perusteista, joiden mukaan kunnat ovat velvolliset osallistumaan työmarkkinalaitoksen kustannuksiin, annetaan ohjesäännössä. Ohjesäännöstä päättää valtuuskunta. Kuntien keskusjärjestöjen hyväksytyä ohjesäännön se saataan sisäasiainministeriön vahvistettavaksi.

Valtuuskunta hyväksyy lisäksi johtosäännön sekä 16 §:n 3 momentissa tarkoitetut taloussäännön ja tilintarkastussäännön sekä muut tarvittavat säännöt.

15 §

Päätösvallan siirtäminen

Valtuuskunnan ja hallituksen ohjesäännössä voidaan valtuuskunnan päätösvaltaa siirtää säännössä mainituissa asioissa hallitukselle, sen asettamalle toimikunnalle tai toimiston toimihenkilölle.

Yksittäistapauksessa valtuuskunta voi siirtää sille kuuluvan asian hallituksen ratkaistavaksi,

milloin valtuuskunta katsoo siihen olevan perusteltua syytä.

Mitä 1 ja 2 momentissa on sanottu, ei koske asioita, joista valtuuskunnan on laissa olevan säännöksen mukaan päätettävä.

16 §

Taloudenhoito

Valtuuskunta hyväksyy työmarkkinalaitoksen talousarvion ja tilinpäätöksen. Milloin talousarviota ei ole voitu hyväksyä ennen varainhoitovuoden alkamista, on siihen saakka, kunnes se on hyväksytty, työmarkkinalaitoksen tulot kannettava ja sen välttämättömät menot suoritettava.

Valtuuskunta päättää vastuuvapauden myöntämisestä.

Tarkemmat määräykset työmarkkinalaitoksen talousarviosta, rahatoimesta, laskentatoimesta ja muusta taloudenhoidosta annetaan taloussäännössä sekä tarkemmat määräykset työmarkkinalaitoksen hallinnon ja talouden tarkastuksesta annetaan tilintarkastussäännössä.

17 §

Muutoksenhakurajoitukset

Valtuuskunnan, hallituksen tai muun toimielimen päätökseen, joka koskee virka- tai työehtosopimuksen tekemistä tai soveltamista taikka irtisanomista taikka perustuu kunnallisen virkaehtosopimuslain 5 §:n 2 tai 4 momenttiin, ei saa hakea muutosta. Sama koskee kunnan tai kuntainliiton viranomaisen päätöstä, joka on tehty kunnallisen virkaehtosopimuslain 3 §:n 2 momentin nojalla.

18 §

Muutoksenhaku

Muuhun kuin 17 §:ssä tarkoitettuun työmarkkinalaitoksen päätökseen saa valittamalla hakea muutosta Uudenmaan lääninoikeudelta. Edellä 14 §:n 1 momentissa tarkoitettussa asiassa valitus tehdään kuitenkin sisäasiainministeriölle. Muutosta saa hakea jokainen sillä perusteella, että päätös loukkaa hänen oikeuttaan. Asioissa, jotka koskevat työmarkkinalaitoksen hallinnon järjestämisestä, valitusoikeus on myös kunnilla ja kuntainliitoilla. Valituksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea muutosta myös työmarkkinalaitoksen hallitus.

Työmarkkinalaitoksen ja lääninoikeuden päätökset on pidettävä työmarkkinalaitoksen toimistossa yleisesti nähtävänä. Tästä on ilmoitettava

etukäteen työmarkkinalaitoksen julkisten kuulutusten ilmoitustaululla. Valitusaika luetaan siitä päivästä, josta lukien päätös on ollut nähtävänä. Päätöksistä asioissa, jotka koskevat työmarkkinalaitoksen hallinnon järjestämistä, on lisäksi ilmoitettava kunnille ja kuntainliitoille virkakirjeellä. Jos päätös on annettu erikseen asianosaiselle tiedoksi, valitusaika luetaan kuitenkin tiedoksi saamisesta.

Muutoksen hakemisesta on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä kunnallislain 33, 139, 141—144 ja 146 §:ssä on säädetty.

19 §

Tietojensaantioikeus ja salassapito

Työmarkkinalaitoksella on oikeus saada kunnilta ja kuntainliitoilta 1 §:ssä säädettyjen tehtäviensä suorittamiseksi tarpeelliset tiedot. Työmarkkinalaitoksella on sama oikeus saada valtion viranomaisilta ne tiedot, jotka kunnat ja kuntainliitot ovat niille toimittaneet.

Milloin 1 momentissa mainitut tiedot on säädetty tai määrätty pidettäväksi salassa, työmarkkinalaitoksen luottamushenkilöllä ja sillä, jolla on oikeus osallistua valtuuskunnan kokouksiin, sekä työmarkkinalaitoksen toimiston toimihenkilöllä on sama velvollisuus salassapitoon kuin tiedot antaneella valtion tai kunnallisella viranomaisella.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu henkilö ei myöskään saa ilmaista, mitä hän muutoin toimessaan on saanut tietää sellaista, mikä asian laadun vuoksi on pidettävä salassa.

20 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 1987. Sillä kumotaan kunnallisesta sopimusvaltuuskunnasta 6 päivänä marraskuuta 1970 annettu laki (671/70) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

21 §

Siirtymäsäännökset

Kulussa olevaa toimikautta varten asetetun kunnallisen sopimusvaltuuskunnan jäsenten ja varajäsenten toimikausi jatkuu 1 päivään lokakuuta 1989 saakka.

Lain 17 §:n säännöstä siltä osin kuin se koskee muutoksenhakua kunnallisen virkaehtosopimustilain 5 §:n 2 tai 4 momenttiin perustuviin päätöksiin sovelletaan kuitenkin vasta 1 päivästä tammikuuta 1988.

Kunnallisen sopimusvaltuuskunnan toimiston toimihenkilö siirtyy tämän lain voimaan tullessa kunnallisen työmarkkinalaitoksen palvelukseen.

Mitä muussa laissa on säädetty kunnallisesta sopimusvaltuuskunnasta, koskee tämän lain voimaan tultua työmarkkinalaitoksen valtuuskuntaa.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin lain täytäntöönpanemiseksi.

Helsingissä 21 päivänä marraskuuta 1986

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Sisäasiainministeri *Kaisa Raatikainen*